

Læreplan for

PIANO

i kjerneprogrammet
Tysvær kulturskole

1. Begynnernivå
2. Mellomnivå
3. Øvre mellomnivå
4. Viderekomment nivå

Læreplan for **PIANO** i kjerneprogrammet på Haugalandet

BEGYNNERNIVÅ

Litt om begynnernivå

Denne fasen av piano opplæringen handler om å bli kjent med instrumentet, etablere grunnleggende fysisk og musikalsk mestring av pianoet og basisforståelse av notesystemet. Spilletimene er nokså lærerstyrt, men det er rom for litt individuelle tilpasninger utfra interesse hos den enkelte. Det skal være kjekt å spille, og det er veldig viktig å føle mestring i hvert steg for eleven går videre i lærestoffet.

Ideelt sett begynner pianoeleven å spille i 3.-4.klasse, men vi tar også i mot eldre nybegynnere. Progresjonen kan da følge et litt annet mønster enn det som er beskrevet under. Begynnernivået er delt i to; «Oppstarten» (første år) og «Spill videre» (2.-3..spilleår)

Den daglige øvingen hjemme bør ligge på 10-15min, minimum 5 dager i uka. Læreren gir detaljert lekse, og bruker mesteparten av timen til å forberede øvingen hjemme. Foreldrene er viktige støttespillere for øvingen, og gode øvingsrutiner er gull!

Øve - spille/utøve

Oppstarten:

- lære god sittestilling
- bruke korrekt håndstilling—»fin knokebue
- lære forskjellen på staccato og legato
- Spille med alle fingre (1-2-3 ledd) i 5-finger posisjon
- åpen kvint i bass
- bruke pedal som effekt
- finne tangenter over hele klaviaturet
- oppdage hvordan pianoet fungerer

Spill videre:

- spille med både diskant og bass
- spille uavhengig stemme i venstre hånd
- spille med vandrede fingersetning—mer enn 5 finger posisjon
- skala med fingerbytte
- enkle dur/moll akkorder

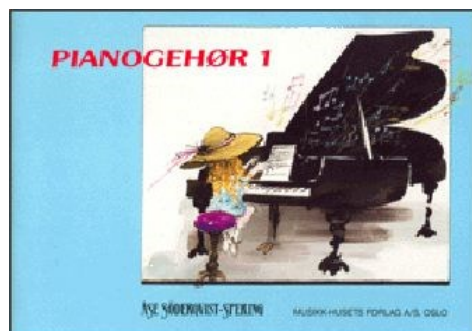
Oppstart repertoar:

Agnestig: «Vi spiller piano 1»,
Bastien: «Bit for bit» (forberedende og bok 1/2
Söderquist Sperring: «Pianogehör 1»
Mine egen pianoskole 1,
Finsk pianoskole rød;
Tveter: Kjent og kjært 1-2,
Fekjar: «Opus Blå»,
Kallevig: «Den kjenner jeg».

Spill videre repertoar:

Agnestig: «Vi spiller piano 2».
Bastien: «Bit for bit 2»,
Söderquist Sperring: «Pianogehör 2», Finsk pianoskole: Rød bok.
Kallevig: «Fra fjern og nær»,
«Pianosprell 2».

For hele nybegynnerstadiet: Eleven kan gjerne bruke eget spillehefte for teknikk!

BEGYNNERNIVÅ

Framføre - spille for andre

Elever bør komme i gang med å framføre i løpet av første spilleår. Disse første fremføringene må være svært godt forberedt og skje i en hyggelig og trygg ramme.

Høre - lytting / gehør

Eleven får:

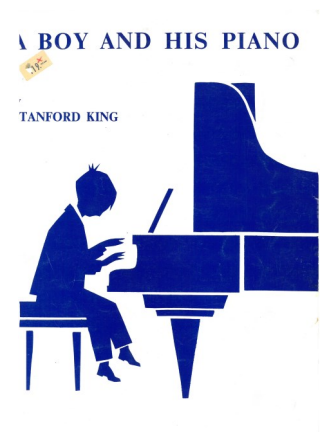
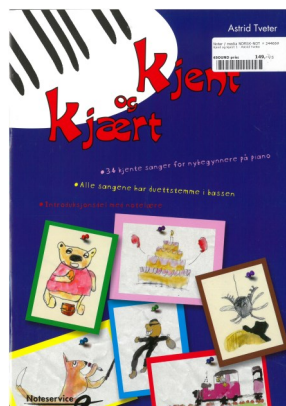
- lære små snutter ved imitasjon og enkel lytting. Dette kan danne godt utgangspunkt for notelæring.
- oppfordres til å lete frem små, kjente sanger på pianoet.
- bli kjent med dur og moll begrepene, og lærer seg å høre etter forskjellen på disse.
- lære enkel transponering med fokus på lytte inn rette toner.
- øving av dynamisk bevissthet - svakt og sterkt.
- lære utenat sanger som har vært i lekse.
- lære å spille hoved treklangene i enkle tonearter (evt. åpne kvinter) og lytte seg fram til bruk av disse.

Lese - notelesing / teori

- «tonealfabetet» læres helt fra start. Pianoelevene vil tidlig få noteopplæring.
- for de helt yngste nybegynnerne kan opplæringen starte med fokus på tonenavn/fingernummer
- enkelt prima vista spill øves i fase 2 av begynnerstadiet.
- noteopplæringen fokuseres rundt lille oktav og enstrøken oktav, med noen utspring i «Spill videre fasen».
- elevene lærer om kryss og b, men spiller mest i enkle tonearter, uten for mange fortegn om gangen.
- grunnleggende rytme m/basis noteverdier og pauser. Enkle taktarter er tema. (4/4, 3/4 og 2/4).
- bindebuer og legatobuer læres. Grunnleggende dynamikktegn som (*p*, *f*)

Lage - komponering / improvisasjon

- Lage enkel melodi med 5 toner. Fylle inn manglende toner i en sang.
- Improvisasjon innen gitte rammer. Ex: Pentaton improvisasjon (de svarte tangentene).
- Eller spille til et bilde. Tolke «moderne» notasjon.
- Sette til egen bass til en gitt melodi.

MELLOMNVÅ

Litt om mellomnivå

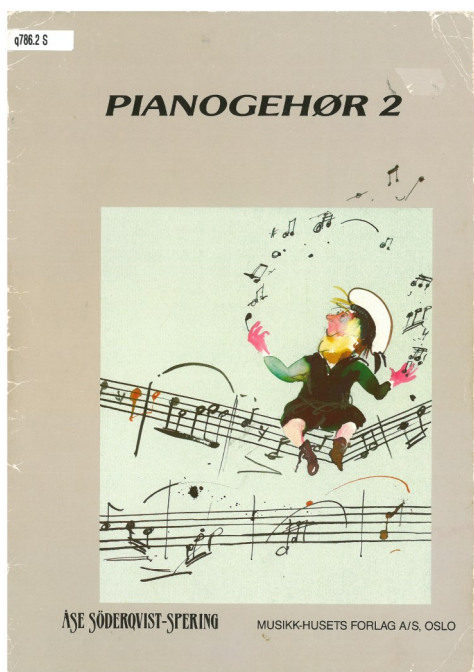
Eleven vil vanligvis være i alder 10-13 år på dette nivået, og mye av fokus vil være "å sette fart på eleven". Få til raskere fingre og kjappere notelesing. Spilleglede og energi må være i sentrum, det passer til alderen. Det grunnleggende er på plass, men en må hele tiden vende tilbake å sikre at all kunnskapen er på plass. Mengdetrening er et stikkord. Videre er det viktig å se sammenhenger; Der en med nybegynner ser på notene i detalj, vil man på mellomnivået fokusere mer på sammenhenger og det overordnede bilde. Læreren styrer undervisningen, men tar hensyn til elevens interesser. Mange vil ha et ønske om å spille "kjente sanger". Lærerne i kulturskolen synes det fortsatt er viktig å bruke en lærebok, men vil prøve å imøtekomme ønske fra elevene ved å gi noen flere sanger utenom boka.

Samspill kan være en kjekk utfordring på dette nivået.

Daglig øving: 15-20 min.

Øve - spille/utøve

- teknikkøvelser
- dur og moll
- enkle skalaer, hver hånd for seg og motbevegelse
- lære om omvendning av akkorder
- enkelt besifringsspill
- brutte akkorder (arpeggio) over flere oktaver
- enkel bruk av legatopedal innføres

Pianoskoler / materiell

Agnestig: Vi spiller piano 2 og 3

Kallevig; Hit og dit

Bastien: bok 2/3—blå og grønn bok

Søderquist Sperring:

Pianogehör 2/3

Finsk pianoskole: « - blå bok

Sonja Otto: «Soundwaves»

«Perler fra barokken»

Classics to modern 1

Framføre - spille for andre:

Eleven er klar for mer «formelle»/høgtidlige arenaer og konserter. Er med på sommerkonserter og huskonserter mm.

Høre - lytting / gehør

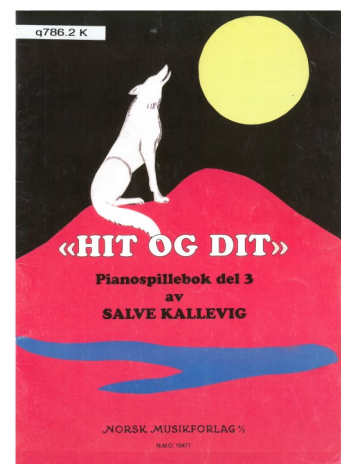
- besifringsspill (fritt akkompagnement) er en veldig viktig del av gehørstreningen på piano og blir vektlagt
- forståelse av tonearter, hvilken toneart spiller jeg i og hvorfor
- trene på intervaller, gjenkjenne ters, kvint og oktav.
- lære om dur/moll mer teoretisk (stor og liten ters)
- lære om hovedtreklanger og høre hvordan disse passer inn.
- spille enkle akkordrekker—kadenser
- lytte på innspillinger av sanger en selv har i lekse.

Lese - notelesing / teori

- Intervaller, kunne gjenkjenne intervaller i notebildet
- Kjenne til alle oktavenes navn
- Mer avansert rytmelesing, punkterte 8-deler, synkoper,

Lage - komponering / improvisasjon

- Komponere egne melodier for piano, enkel harmonisering (hovedtreklanger/ bass
- Improvisere ut ifra akkordrekker
- Hvilke akkorder passer til hva?
- Lage et enkelt komp basert på akkorder til andre solister/evt til egen sang

ØVRE MELLOMNIVÅ

Litt om øvre mellomnivå

Eleven har sannsynligvis spilt piano flere år. Elever på ungdomsskoletrinnet, som har spilt siden 3-4 klasse, vil normalt klare å spille på øvre mellomnivå. Fokus for nivået er å få eleven til å bruke de grunnleggende kunnskapene til å uttrykke seg friere og mer allsidig. Eleven får selv mer å si for retningen til undervisningen.

På dette nivået kan eleven spille flere av de kjente klassikerne på piano; «Til Elise», Grieg op.12, 1.sats av Beethovens måneskinns-sonate. Det er viktig for eleven i denne fasen at det en spiller oppleves som god musikk. Mange har spesielle stilarter de ønsker å spille, men det er likevel viktig å spille variert og utviklende musikk.

Besifringsspill er et særlig viktig tema på dette trinnet. Eleven må få se sammenhengen mellom musikkteori/akkorder i ferdig komponert musikk og over i musikk som eleven selv skal lage akkompagnement til.

Anbefalt øving: 30 minutter per dag

Øve - spille/utøve

- lære å bruke kroppens tyngde/masse—fri arm
- øve på å få god klang i melodien (sangbar tone)
- nyansert klang mellom venstre og høyre hånd
- fokus på fingerspill/uavhengige fingre—bruke fingerøvelser av Hanon, Czerny mm
- ulike skaler i parallell bevegelse— inkl.kromatisk skala

Notemateriell:

Søderquist Sperring: Tema tangen 1

Agnestig: Pianoprisme 1,

Sonatine album

Agay: Classics to modern 3

Klassiske perler—blå bok

Beethoven: 1.sats aMåneskinns-sonaten

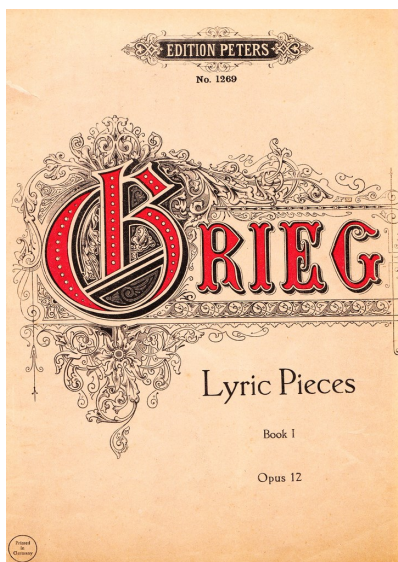
Debussy: «la petit Negro» -

Edvard Grieg: Lyriske stykker Op.12

Claydemann: Ballade pour Adeline

Finsk pianoskole: Grønn bok

Kabalevsky; Toccata m fl.

Op.27.Nº 2.
Adagio sostenuto.
Si deve suonare tutto questo pezzo delicatissimamente e senza sordino. Composit 1808.

Sonate Nº 14.

sempre **pp** e senza sordino

Framføre - spille for andre

Vekt på tolkning, formidling i utøvelsen. UKM kan være en ok arena. På dette nivået kan det være en artig utfordring å representere kulturskolen på et spilleoppdrag.

Mange får anledning til å framføre i musikktime på ungdomsskole. Mulighet for samspill i ulike genre og besetninger er fint og vi prøver å legge til rette for det. Mulighet for å være med i band på kulturskolen for enkelte.

Høre - lytting / gehør

- lytting til og refleksjon over mange ulike typer musikk er med på å utvikle eget spill og gi musikalsk inspirasjon
- å gjøre opptak av seg selv er en fin øvingsmetode og er til hjelp når man skal vurdere eget spill.
- lage forspill til besifringssanger
- plukke en låt selv
- prøve seg på enkel diktat – enten melodisk eller rytmisk
- lytting på innspillinger.

Lese - notelesing / teori

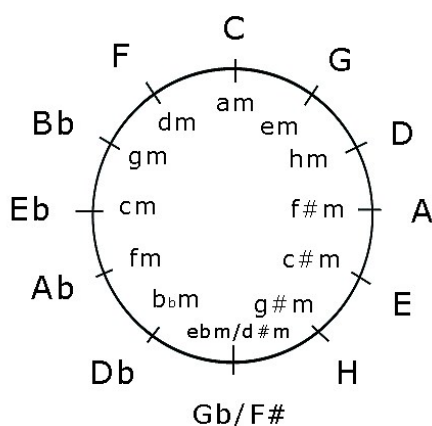
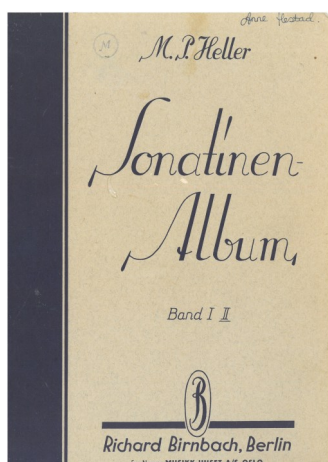
- mer selvstendig innlæring av nye sanger
- lære alle de viktige foredragsbetegnelser i stykkene.
- prima vista (gjørne fra repertoar fra tidligere faser)
- enkle triller
- forstå oppbyggingen av en skala.: $2 + 1/2 + 3 + 1/2$
- kvintsirkel

Lage - komponering / improvisasjon

På dette nivået er det viktig å forstå oppbygging av og bruken av kvintsirkelen

Parallele tonearter og akkordrekker med blanding av dur og moll, testes ut.

Besifringsspill skjer i dur og moll, akkorder med stor og liten septim, (add 9), sus 4, sus 2 og kvintakkorder. Eleven kan få sanger i litt ulike stil – viser, jazz, pop mm. Eleven får tips om hvordan en får frem stiltrekk f.eks gjennom bruk av tilleggstoner i akkordene.

Kvintsirkelen = viktig musikkteori på dette trinnet.

VIDEREKOMMENT NIVÅ

Litt om viderekomment nivå

En elev på dette nivået har typisk spilt mange år (7-8 år), og går gjerne på videregående skole. På dette tidspunktet har eleven gjerne valgt et spesialområde/sjanger ex. Klassisk eller rytmisk piano. Dette er en elev som øver ganske mye, og som har opparbeidet en stor egeninteresse for sitt fag. Eleven kan være elev på et fordypningsprogram, men det er ikke en forutsetning. Elever som ønsker å gå videre på høyskolenivå, trenger god hjelp til forberedelse til prøvespill og andre opptaksprøver.

Anbefalt øvingstid er 45-60 minutter per dag.

Øve - spille/utøve

- innblikk i ulike metoder for å spille klassiske stykker uten noter
- øving av skalaer
- fingerøvelser – f.eks. Cortot
- fokus på fri arm og øving av god og nyansert klang
- personlig tolkning

Etyder og repertoar

Finsk pianoskole: Lilla bok

Agay: Classics to modern 5-7

Klassiske perler: Grønn bok

Søderquist Sperring: Tema tangent 2-3

Bach: inventions, + Enkle fuger og preludier

Grieg: lyriske stykker op. 43, 54 og 71.

Mozart, Haydn og Beethoven:

Wienerklassiske sonater

Debussy: Childrens corner, preludes mm

Opptakskrav til høyere utdanning på piano

Klaver

1. Obligatorisk verk: J.S. Bach: Preludium og fuge fra Das Wohltemperierte Klavier.
2. En hurtig og en langsom sats fra en wienerklassisistisk sonate (ikke L.v. Beethoven: op. 49 nr 1 og 2).
3. Et romantisk eller impresjonistisk verk.
4. Et selvvalgt verk.
- 5.

Med langsom sats forstås en sats med tempobetegnelse "andantino" eller langsommere. Det forventes at deler av programmet framføres utenat.

Framføre - spille for andre

Eleven kan ta spilleoppdrag i offentlig rom - åpning av konferanser mm. Han kan delta på alt det av kulturskolen har av konserter. En forventer at eleven kan presentere seg selv og det han skal spille ved fremføring. Prestasjonsforbedrende teknikker er et aktuelt tema.

Høre - lytting / gehør

- All teori på dette nivå må følges opp med gehørstrening og analysetrening. Intervaller, akkorder m.m. Opptaksprøven for høyere utdanning innen musikk inneholder mange oppgaver knyttet til lytting, og dette må derfor være en del av pensum
- Eleven bør også kunne analysere sine stykkers form og innhold gjennom lytting.
- Tolkning av musikkstykker får stadig større plass i opplæringen. Klangbehandling og kritisk lytting til eget spill er essensielt.

Lese - notelesing / teori

På samme måte som repertoaret skal kunne lede frem til opptak på høyskolenivå, må teoridelen lede frem opptaksprøvene i dette faget. Det betyr at teorien ikke kun er knyttet til å kunne tolke sin egne spillestykker, men skal danne grunnlaget for en helhetlig forståelse av musikkteori.

Sheet Music from www.mfiles.co.uk
2-part Invention No. 4 J. S. Bach